

Kamu Diplomasisinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü

Araştırma Makalesi

Fatih TUNA¹

Öz

Soğuk Savaş sonrasında Kamu diplomasisi, bir devletin geleneksel diplomatik faaliyetlerinin yanında ikincil bir çarpan güç haline geldi. Kamu diplomasisinin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının (STK) da kullanılması bir devletin etkili ve popüler politikalar izlemesine önemli bir araç haline geldi. Sivil toplum kuruluşlarının insani yardım, kültürel, sosyal ve ekonomi alanındaki diyalog potansiyeli ve işlevselliği, devletlerin etkili bir dış politika izlemesine yardımcı olmaktadır. Günümüzde kamu diplomasisi, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde 'yumuşak güç' rekabetinin de bir yansımasıdır. Kamu diplomasisinin uygulanma biçimi sürekli olarak gelişmekte, devletler ve uluslararası kamuoyu arasında siyasi ilişkiler oluşturmak için yeni araçlar geliştirilmektedir. Ülkeler, yumuşak güç unsurlarını genişletme ve etkili kullanmaya yönelik politikalar geliştirmektedir. Bu faktör, devletlere dış politika yapımında daha geniş bir alan ve nüfuz kurma potansiyeli sağlamaktadır. Bu makale, kamu diplomasisinde sivil toplum kuruluşların rolü ile devlet işbirliği konusunu tartışmaktadır. Uluslararası ilişkiler liberal bakış açısıyla incelendiğinde STK'lar, dünya siyasetinde etkili bir katılımcı olarak görülmektedir. Bu çalışmada sivil toplum kuruluşlarının kamu diplomasisi kapsamında devletlerin dış politikasını nasıl etkilediğini ve uluslararası sistem içerisindeki rolünü analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Kamu Diplomasisi,
Sivil Toplum Kuruluşları
(STK),
Dış Politika

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:
20.08.2021
Kabul Tarihi:
04.10.2021

The Role of The Non Governmental Organizations in Public Diplomacy

Abstract

After the Cold War, Public diplomacy became a secondary multiplier alongside the traditional diplomatic activities of the state. The use of non-governmental organizations as well as public diplomacy has become an important tool for a state to pursue effective and popular policies. The potential dialogue and functionality of non-governmental organizations in humanitarian aid, cultural, social and economic fields help states to pursue an effective foreign policy. Today, public diplomacy is also a reflection of "soft power" competition in international relations. The implementation of public diplomacy is continuously developing and to create political relations between states and international communities, new have tools been created. Countries develop policies to expand and use soft power elements effectively. This factor provides states with the potential to establish a wider scope and influence in foreign policy making. This article discusses the role of non-governmental organizations and state cooperation in public diplomacy. When examined with the liberal perspective in international relations, NGOs are seen as effective participant in world politics. This study analyzes how non-governmental organizations affect the foreign policy of states. Within the scope of public diplomacy and their role in the international system.

Keywords

Public Diplomacy,
Non-Governmental
Organization,
Foreign Policy

Article Info

Received: 20.08.2021
Accepted: 04.10.2021

¹ Dr, fatihtuna34@gmail.com, 0000-0001-9549-9972

Giriş

Kamu diplomasisinin en basit ve yalın tanımı aslında kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etki altına alınması faaliyetlerinin toplamı olarak da ifade edilebilir. Bu yüzden kamu diplomasisi politik bir araç olarak stratejik bir iletişim aracıdır. Kamu diplomasisinin amacı salt propaganda değil, gerçek verilerle stratejik bir iletişim dili kullanarak kitlelerin bilgilendirilmesi ve etkilemeye çalışma faaliyetleridir. Verimli bir kamu diplomasisi çalışmasının çift taraflı bir iletişim ve etkileşim sisteminin olması gerekmektedir. İlk yapılması gereken şey hedef kitlenin belirlenip amacın ortaya konmasıdır. İkinci olarak da bu amaca matuf bilgilendirme paylaşım ve etkileme amaçlanır. Kamu diplomasisi çalışmalarının sağlıklı sonuçlar verebilmesi için iletişim kanallarının çift yönlü olarak çalışıyor ve uygulanıyor olması gerekmektedir (Kalın, 2011). Bunun yanı sıra, kamu diplomasisi konusu ele alındığında kaçınılmaz olarak yumuşak güç kavramından da bahsetmek gerekmektedir. Sosyal bilimler alanında çalışan bir çok düşünür, kamu diplomasisi faaliyetlerini başlı başına bir yumuşak güç çalışması olarak değerlendirirler. Yumuşak güç kavramının isim babası olan Joseph Nye'e göre yumuşak güç "*istediğini dolaylı yoldan yaptırmanın adıdır, gücün diğer yüzüdür*" ifade edilir. Nye, yumuşak gücü üç temel alana ayırmaktadır. Bunlar; kültür, politik değerler ve dış politikadır. Yumuşak güç konusunda dikkat çeken diğer bir durum ise kavramın ortaya çıktığı dönemdir. Soğuk Savaş'ın bitmesi ile birlikte yumuşak güç kavramı kendini göstermeye başlamıştır. Aslında bu zaman dilimi tesadüfi değildir. Soğuk savaşın bitmesi ile birlikte Amerika muzaffer bir ülke olarak ortaya çıkmıştır. Ancak uygulamakta olduğu sert gücün uygulanma biçimi ve sonuçları itibari ile yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda doğal olarak yumuşak güç kavramı ve uygulamaları önemli bir araç haline gelmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişim araçlarının hızlı yayılması, ülkeleri birbirine bağlamıştır. Bu yüzden sert güç unsurları istenilen etkiyi göstermekten uzak kaldığı belirtilmektedir (Nye,2013:431).

Kamu diplomasisinin önemli araçlarından biri olan Sivil toplum kuruluşlarına (STK) yönelik birçok tanım bulunmaktadır. Genel olarak sivil toplum kuruluşu; tamamen veya büyük ölçüde hükümetten bağımsız olan ve ticari amaçlardan ziyade insani veya kooperatif hedefleri olan gruplar ve kurumlar olarak tanımlanmaktadır (Dünya Bankası,1992). Clarke (1998) STK'ları "*kamu refahı hedefleriyle ilgilenen, kendine özgü bir yasal karaktere sahip özel, kâr amacı gütmeyen, profesyonel kuruluşlar*" olarak tanımlanmaktadır. Willetts (2001), STK'ların genel olarak kabul edilmiş bir tanımının bulunmadığını, ancak bazı kuruluşları STK olarak değerlendirilmekten alıkoyan genel olarak kabul edilmiş üç özellik daha olduğunu söylemektedir. Bunlardan birincisi; STK'lar siyasi partiler veya devlet kurumları olmamalıdır. Bir hükümetin herhangi bir kuruluşuna doğrudan bağlı herhangi bir kurum olmamalıdır. Ayrıca yaptığı faaliyetler nedeniyle herhangi bir siyasi güce ulaşmayı hedeflememelidir. İkincisi, kar politikası izlememelidir. Kâr sağlayan şirketler STK'lar değildir. Ve son olarak ise suç işlemiş kişilerin oluşturduğu gruplar STK tanımı dışında tutulmalıdır. STK'ların genel olarak hayırsever bir amacı olmalıdır. Ahmed ve Potter (2006) ise devlet kurumlarını, şirketleri, dini grupları, siyasi partileri, özel hastaneleri, okulları, spor organizasyonlarını gibi yapıları hariç tutarak STK'nın tanımını oldukça daraltmaktadır.

Yukarıdaki genel özetten sonra bu çalışmada kamu diplomasisinde sivil toplum kuruluşlarının fonksiyonlarının teorik olarak tartışılması hedeflenmektedir. Bu çalışmada küreselleşmeyle birlikte devletlerin izlediği dış politikaların çeşitlilik göstermesinde, kamu diplomasisi ve sivil toplum kuruluşlarının önemli bir yer tuttuğu argümanı öne çıkmaktadır. Ayrıca, Soğuk savaş sonrası ortaya çıkan yeni dünya düzeninde sivil toplum kuruluşları kamu diplomasisi aracılığıyla önemli görevler icra etmektedir. Kamu diplomasisi aracılığıyla devletler yumuşak güç unsurlarını etkili bir şekilde kullanmaya çalışmaktadır. Böylece sert güç unsurları ile ulaşılamayan hedeflere yumuşak güç unsurlarını kullanarak erişmek istemektedirler.

1. Küreselleşme ve Kamu Diplomasisinin Yaygınlaşması

Küreselleşme olgusu 20. yüzyılın son çeyreğine damgasını vurmuştur. Özellikle Soğuk Savaş döneminin bitmesiyle birlikte teknolojik gelişmelerin de katkısıyla küreselleşme kavramı üzerinde çok ciddi çalışmalar yapılmıştır. Söz konusu dönemde meydana gelen baş döndürücü gelişmeler aslında içinde bulunduğumuz yüzyılın da hangi yönde gideceği konusunda önemli fikirler vermektedir. Küreselleşme sürecinin başlaması ile hem bireylerin hem de toplumların hayatında önemli paradigma değişiklikleri ortaya çıkmıştır.

Son 150 yıldır çoğu değişimlerde olduğu gibi küreselleşme sürecinin de kuramsal yapısı batılı bilim adamları tarafından hazırlanmıştır. Batılı sosyologlar, küreselleşme sürecini analiz ederken, dünyanın küçük bir köy haline geldiğini, yerel yerleşim birimlerinin olağanüstü bir şekilde birbirine bağlandığını belirterek küreselleşmenin ortaya koyduğu sonuçları açıklamaya çalışmışlardır. Antony Giddens (2004) *Modernliğin Sonuçları* adlı kitabında bu süreci izah ederken yerel birimlerin dünya çapında birbirleriyle entegre olduğunu, dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olayın birbirinden çok uzak yerleşim birimlerinin birbirine bağladığını ifade etmektedir.

Küreselleşmenin dünyadaki etkisinin artmasıyla birlikte bireyin yaşamı da etkilenmiştir. Fakat bu etkileşim bireyin yaşamı ile sınırlı kalmayıp devletlerin kendi varoluş sistemlerini de kapsamaktadır. Daha doğrusu yönetim meselesi sadece ulus devletlerin eliyle yapılır olmaktan çıkmış, başka devlet dışı aktörler de yönetimde söz ya da etki sahibi olmaya başlamıştır (Özkan,2015:3). Dolayısıyla devletler arası ilişkilerde aynı derecede etkilendiğinden, sorunları ulus-devlet düzeyinde çözmenin yanı sıra kamuoyları da önemli ve etkili hale gelmeye başlamıştır. İçinde yaşadığımız dönem, Mc. Luhan'ın '*Küresel Köy*' diye ifade ettiği bir yaşam şeklini dünyaya dayatmıştır ya da kabul ettirmiştir. Medya iletişim araçlarının ve internetin gelişmesi ile birlikte, durum sadece bir konu hakkında haberdar olunmakla kalmamış, artık kamuoylarının etkilenmesi ve belli konularda beraber hareket etmesi gibi sonuçlar da ortaya koymuştur.

Küreselleşmenin doğurduğu sonuçlar siyasal sistemlerin işleyiş mekanizmalarını da etkilemektedir. Bunun yanında farklı ülkelerin vatandaşları belli konularda beraber hareket etmeye başlamış ve aynı zamanda ticari hayatta da ciddi değişiklikler ortaya çıkmıştır. Örneğin; uluslararası bir firma dünyanın herhangi bir yerinde üretim yaparken fabrikada çalışan işçilerin hayat standartları nihai tüketicileri ilgilendirir olmuştur. Öyle ki farklı ülkelerdeki tüketiciler fabrikalarda çalışan işçilerin yaşam standartlarını dikkate alarak harcama eğilimini belirlemiştir. Buradan hareketle diyebiliriz ki küreselleşme, bireylerin hayatını teknolojik değişimlerin yanında, üretim ve tüketim alışkanlıkları, ekonomik ve sosyal açıdan da etkilemiştir (Koyuncu,2017:24) Diğer taraftan küreselleşmenin ortaya koyduğu değişim, dış politika bağlamında kendini farklı şekillerde ortaya koymaktadır. Ülkelerin yönetiminde salt irade artık sadece devleti temsil edenlerin elinden çıkmış, farklı siyasal, kültürel ve dini katmanlarında gücünü ya da iradesini yansıtır hale gelmiştir. Ekonomik gelişmelerin yanında politik konularda da karşılıklı bağımlılık artmış, bunun doğal sonucu olarak da sivil toplum kuruluşlarının iç politikada ve dış politikada etkileri artmaya başlamıştır (Sönmezoğlu,1989:488) Burada dikkat etmemiz gereken bir diğer etken de dünyanın politik-siyasi değişiminin getirdiği sonuçlardır. Soğuk Savaş döneminin şartlarında iletişimin ya da küreselleşmenin etkileri ile Soğuk Savaş'ın ardından oluşan özgürlük ortamının iletişim araçlarının etkileri ve sonuçları birbirinden farklılık gösterecektir. Aslında bu iki değişik durum birbirinin sebebi ve sonuçlarıdır. Çünkü Soğuk Savaş'ın bitmesi ile oluşan ortam iletişim araçlarının etkilerini artırmış ya da küreselleşmeyi hızlandırmıştır. Küreselleşmenin doğurduğu sonuçlar doğal olarak sivil toplum kuruluşlarını önemli ölçüde etkilemiştir. Sivil toplum kuruluşları, dünya politik pratiği açısından önemli ve etkili aktörler arasında yer almıştır. Bazı durumlarda bu kurumlar devletlerin iç politikasında olduğu kadar dış politikasında da inisiyatif almaya başlamışlardır. Örneğin; Amnesty International insan hakları alanında raporlar hazırlayarak ülkeler hakkında karneler vermektedir. Bir diğer açıdan sivil toplum kuruluşları gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasında köprü görevi üstlenerek gelişmekte olan ülkelerin dış politikalarını da yön vermektedir. Bunun yanı sıra sivil toplum kuruluşları, hükümetlerden bağımsız, özel, ticari olmayan ve insanlığın refahı için çalışan kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Clarke,1998).

Küreselleşme ve sivil toplum kurumlarını incelerken "*kamu diplomasisi*" ve "*yumuşak güç*" kavramlarına da bakmak gerekmektedir. Kamu diplomasisi genel olarak yumuşak güç konsepti ile beraber ele alınmakta, bir diğer ifadeyle iki kavramın da aslında aynı şeyi ifade ettiği düşünülmektedir. Kamu diplomasisi bir ülkenin kendi fikir ve ideallerini, kurumlarını, tarihini, milli amaçlarını ve uygulamakta olduğu politikaları anlatmak amacıyla yabancı ülkelerin insanlarıyla iletişime geçme süreci olarak ifade edilmektedir (Kurtuluş, 2014:26-37). Kamu diplomasisi ile ilgili faaliyetler yürütülürken bir çok iletişim aracı ve yöntemi kullanılmaktadır. Hatta yaşadığımız dönemin en önemli

özelliği de bu tür araçların kamuoylarını etkilemek üzere maksimum düzeyde kullanılıyor olmasıdır. Çünkü 20. yüzyılda kamu diplomasisi çalışmaları için kullanılan araçlar ve bu araçların etkisi 21. yüzyılda kullanılan imkanlardan farklılık gösterecektir.

Kamu diplomasisi kavramının doğuşu son yüzyılda ortaya çıkmış olsa da kamu diplomasisi yöntemlerinin kullanılması çok daha eskidir. Diplomasi kavramı 15. yüzyıldan itibaren Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Ülkelerin büyükelçiler ataması ve bazı diplomatların başka ülkelere çalışmak üzere gönderilmesi ile uluslararası ilişkilerde diplomasi kavramı belirleyici bir unsur olmuştur. Özellikle 1648 Westphalia barış anlaşmasıyla birlikte, diplomasi kavramı siyasi olarak da varlığını göstermiştir. Diplomasi çalışmalarının başladığı günden itibaren diplomatik faaliyetlerin ülkelere katkısı, diplomatların uluslararası ilişkilerdeki rolü vb. gibi tartışmalar günümüze kadar devam etmektedir. Kamu diplomasisi de bu tartışmaların sonucunda ortaya çıkan siyasi bir aktivite olarak değerlendirilmektedir (Koyuncu, 2017:62).

Kamu diplomasisi faaliyetlerinin bu kadar eski olduğunun ifade edilmesine rağmen, zamanın şartlarına göre kamu diplomasisi araçları ve faaliyet alanları da değişiklik göstermiştir. Kabul edileceği üzere 1600-1700'lü yılların kamu diplomasisi usul ve tarzları 21. yüzyılın kamu diplomasisi uygulamalarıyla farklılık gösterecektir. Bu farklılığı ifade etmek için geleneksel kamu diplomasisi ve yeni kamu diplomasisi kavramları kullanılmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi daha çok devletin yürüttüğü, resmi, tek yönlü ve bilgiye dayalı çalışmalar olarak ifade edilebilir. Yeni kamu diplomasisi ise hükümet dışı uygulayıcılar, gayri resmi karşılıklı anlaşmalar, diyalog, çift yönlü faaliyetler olarak belirtilmektedir (Snow, 2009:8-10).

Kamu diplomasisi çalışmalarına uluslar arası ilişkiler açısından baktığımızda, çalışmaların yürütülebilmesi için belli bir aktöre ihtiyaç duyulmamaktadır. Çünkü söz konusu faaliyet daha çok iki kamuoyu arasında yapılmaktadır. Her iki tür kamu diplomasisinde de amaç aslında aynıdır. Karşıdaki kamuoyunu etkilemektir. Ancak zamanın şartları gereği devletin soğuk yüzü resmi faaliyetlerin hoşla gitmeyen yanları demode hale gelmiş, daha çok gayri resmî kurumlar arasında yapılan, devlet etkisinin olmadığı, diyaloga açık, sıcak her iki toplumun menfaatine olacak, ideal ve fikirlerin paylaşıldığı bir yöntem olan yeni kamu diplomasisi tarzı daha çok kabul görmüştür (Koyuncu, 2017:64-65).

Kamu diplomasisinin evreleri dikkate alındığında II. Dünya Savaşı sonrasında farklılık gösterdiği değerlendirilmektedir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası ilişkiler alanında farklılıklar yaşanmıştır. Kamu diplomasisi savaşların ve gerginliğin önlenmesi için etkin bir araç haline gelmiştir. Kamu diplomasisi, genel anlamıyla hükümetler arası ilişkileri aşarak, devlet ya da devlet dışı aktörlerin de sürece katılarak bir görüşün, fikrin, anlayışın ya da inancın başka toplumlarda kabul görmesini sağlamaya çalışmak olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmalar yapılırken iki türlü iletişim şekli ortaya çıkmaktadır. Birincisi; devletten halka diğeri ise halktan halka şeklinde ifade edilmektedir. Devlettten halka doğru yapılan diplomaside söz konusu devletin faaliyetleri, izlediği politikaları resmi araçlar kullanılarak anlatılır. Halktan halka yapılan kamu diplomasisi çalışmalarında ise karşımıza sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, basın ve üniversiteler çıkmaktadır (Kalın, 2011).

Cull (2009), geleneksel kamu diplomasisi ve yeni kamu diplomasisini karşılaştırırken bazı önemli parametrelerden bahsetmektedir. 1990'lara kadar olan süreçte yani geleneksel kamu diplomasisinin kullanıldığı dönemde etkin ana aktör devlettir. Bu dönemde kullanılan araçlar da aslında bildiğimiz geleneksel araçlardır. Yeni kamu diplomasisi ya da modern kamu diplomasisinde durum tamamen farklıdır. Cull'a göre diplomasi, uluslararası ortamı yönetmek için uluslararası bir aktör tarafından konuşlandırılan savaş dışı mekanizmalardır. Bugün bu aktör bir devlet, çok uluslu şirket, sivil toplum örgütü veya uluslararası bir oyuncu olabilir. Dolayısıyla geleneksel diplomasi, uluslararası aktörün başka bir uluslararası aktörle ilişki kurarak uluslararası ortamı yönetme çabasıdır; kamu diplomasisi ise uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla ilişki kurarak uluslararası ortamı yönetme girişimidir. Kamu diplomasisi her zaman kitlesini doğrudan aramaz. Çoğunlukla, daha geniş toplulukta kendileri de etkili olan hedef kitle içinde bireyler yetiştirmiştir. Dahası, kamu diplomasisi her zaman

yabancı bir toplumu etkilemeye yönelik bir girişim şeklini almaz. Yabancı bir halkı dinlemek ve bunun sonucunda yaklaşım ve politikaları da değiştirmek kamu diplomasisinin bir parçasıdır (2009:7-13).

Genel olarak devletler kamu diplomasisi araçlarını kullanırken hedeflenen toplumlara ulaşmak için iletişim kurma, değerlere hassasiyet gösterme ve ortak tarihi-kültürel-dini ve sosyal değerleri ön plana çıkartan argümanlar ileri sürerler. Bu faaliyetler sadece devletten devlete değil devletten topluma ve sivil toplumdaki sivil topluma şeklinde gerçekleştirilir. Bu politikanın arkasında üç önemli öncelik söz konusudur; politik-askeri, ekonomik ve sosyal-kültürel boyutlardır. Devletler bu politikalarını hayata geçirmek ve etki alanlarını genişletmek için sivil toplum kuruluşlarının yardımına ihtiyaç duymaktadır. Bu yüzden sivil toplum çalışmaları dış politika yapımında dikkate alınması gereken önemli bir araçtır.

2. Kamu Diplomasisi Pratiği Açısından Sivil Toplum Kuruluşları-Devlet İlişkisi

Kamu diplomasisinin önemli bileşenlerinden olan kültürel alan, sivil toplum kuruluşlarının çalışma sahalarında etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Kamu diplomasisi kültürel açıdan incelendiğinde karşılaşılan sonuçlar son derece karmaşıktır. Kültürel alanlar genel olarak dinamik süreçlere sahiptir. Dolayısıyla kültür, sadece bir coğrafya veya sınırları belli bir alana ait değildir. Medeniyetlerin ortaya koyduğu binlerce yıldır devam eden ortak değerler kümesinin bir parçasıdır. Bu açıdan kültür ile diplomasi arasında her zaman canlı bir ilişki mevcuttur. Bu yüzden kültür-diplomasi ilişkisi neticesinde sosyal bilimler literatürüne “kültürel diplomasi” ifadesi girmiştir.

Kültür ve diplomasi ilişkisi incelendiğinde uluslararası ilişkiler alanında çarpan bir güç olarak değerlendirilmektedir. 21.yüzyılda küreselleşmenin yaygınlaşması ile kitle iletişim araçlarının etkisini genişletmesi neticesinde Yeni Zelanda’dan Kanada’ya kadar yayılmış olan kültürler değeri bulunmaktadır. Fakat Batılı değerler ve onun getirdiği kültür küresel sistemde üst kültür olarak kabul edilmektedir. Aslında burada kamu diplomasisi enstrümanları kullanarak kültürel bir emperyalizm uygulandığı ifade edilebilir. Özellikle teknolojik ve ekonomik alanda son yüzyıla damgasını vuran batı kültürü, kamu diplomasisi açısından dünyada hegemonik bir güç olarak ortaya çıkmaktadır.

Diplomasi ile kültürün sentezlenmesi sonucu ortaya çıkan kültürel diplomasi, devletlerin kültür etkileşimi yoluyla diğer ülkelere kendi sanat ve kültürlerini tanıtmaktadır. Böylece kültürel etkileşim yoluyla toplumlar etkilenmekte, ülkelerin nüfuz alanları genişlemektedir. (Ekşi, 2015:348) Kültürel diplomasi büyük güçlerin çıkarlarına hizmet eden önemli bir güç çarpanı da olabilmektedir. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile birlikte ve hatta günümüzdeki sosyal medya araçlarının etkisi ile kültürel diplomasi tek taraflı hale gelmiştir. Daha doğrusu tek kaynaktan aktarılır hale gelmiştir. Günümüzde insanların günlük yaşamının batı kültürü anlayışı çerçevesinde şekillenmesi, batı devletlerinin kamu diplomasisi açısından çok başarılı olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan kamu diplomasisi ve yumuşak güç konusunu incelerken öncelikli olarak güç kavramı üzerinde durmak gerekmektedir. Uluslararası ilişkiler alanında güç kavramının izahı kuramsal yaklaşımlara göre farklılık gösterebilmektedir. Basit olarak güç, etki yapabilme ve dışarıdan gelen etkiye direnme yeteneği olarak ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle bir devletin ya da kurumun başka bir devlet ya da kurumun davranışlarını değiştirebilme becerisi olarak ifade edilmektedir (Yaylar, 2020:10).

Devletler, kazançlarını arttırmak ve hedeflerine ulaşmak için sahip oldukları güçten daha fazlasını isterler. Çoğu realist düşünürler göre, egemen devletler arasındaki güç mücadelesi veya gücün kullanılması uluslararası ilişkilerin merkezinde yer almaktadır. Realist düşüncenin önde gelen ismi Morgenthau, ‘*Politics Between Nations*’ adlı kitabında gücü şu şekilde tanımlamaktadır: “*Uluslararası siyaset, tüm siyaset gibi, bir güç mücadelesidir. Uluslararası politikanın nihai amacı ne olursa olsun, güç her zaman için temel amaçtır*” (Morgenthau ve Thompson, 2004:22). Hans Morgenthau, gücün devletler için "temel amaç" olduğunu geniş bir şekilde açıklamaktadır. Bu noktadan sonra, realist düşünürler, uluslararası ilişkiler konularını anlamak için tanımlayıcı bir terim olarak 'gücü' tekelleştirdiler ve esasında askeri güç ile ilişkilendirdiler. Gücü, devletleri sınıflandırmak ve davranışlarını anlamak için kullandılar (Berenskoetter ve Williams, 2007:30). Diğer önemli bir realist

düşünür olan Carr, Morgenthau ile aynı fikirdeydi ve politikanın bir anlamda tüm zamanların güç politikası olduğunu belirtmiştir. Uluslararası siyasette önemli bir kuramcı olan Frederick Schuman'a göre, tüm siyasetin bir güç mücadelesi olduğunu, ancak gücün iç siyasette farklı eylemlere yönelik bir araç olarak bakıldığında, gücün uluslararası siyasette kendi içinde bir amaç olarak görüldüğünü iddia etmektedir. (Schmidt, 2007:43-63). Devletler nihayetinde özgürlük, güvenlik, refah veya güç arayabilirler. Dolayısıyla devlet, ekonomik, sosyal refah veya dini gibi amaçlarını belirler. Bu anlamda güç, uluslararası poker oyununda yüksek kartların tutulması anlamına gelebilir. Makyavelli'de her zaman erdemden bahsetse de sonuç itibari ile esas olan şey yöneticinin gücünü korumasıdır. Yine Makyavelli'ye göre iyi bir yönetici olabilmek için gerekirse erdemli davranışlar askıya alınabilir (Makyavelli, 2004:118:132). Makyavelli ile birlikte Hobbes Morgenthau gibi düşünürler de aslında gücü ifade ederken genel olarak aynı düşünce etrafında birleşmektedirler.

Yumuşak güç konusuna gelince aslında kamu diplomasisi çalışmaları bir anlamda yumuşak güç çalışmaları olarak da düşünülmelidir. Yumuşak güç teriminin isim babası Joseph Nye yumuşak gücü ifade ederken “istediğini dolaylı yoldan yaptırmanın bir diğer adı gücün diğer yüzü” olarak tanımlamıştır. Nye, yumuşak gücü üç temel zemine dayandırır; ülkenin kültürü, politik değeri ve dış politikası olarak ifade eder (Nye, 2004:9) Yumuşak gücün tanımı yapılırken Nye'dan farklı olarak gücü askeri, ekonomik ve fikri güç şeklinde sınıflandıranlar da olmuştur.

STK'lar yumuşak güç uygulamaların başında yer almaktadır. STK'lar devletlerin politikalarını etkileyebilir, toplumlar nezdinde ilgili devletin politikasına aracılık edebilir. STK'lar gelişmiş ülkelerin hükümetleri için bilgi sağlar ve dış politika kararları konusunda hükümet yetkililerine doğrudan lobi yapar. STK'lar, kamuoyunda bir gündem belirleyerek ve yeni normlar üreterek, gelişmekte olan ülkeler lehine ve yararına gelişmiş ülkelerdeki yerel desteği dolaylı olarak seferber etmektedir. Bu dolaylı mekanizmalar genellikle özgür basın aracılığıyla dile getirilen sorunların kamuoyunun farkında olması yoluyla ortaya çıkar ve bu durum STK'ların demokratik toplumlarda başarması daha kolaydır. Devletlerin yaptığı dış yardım ile STK aracılığıyla yapılanlar arasında birçok yönde benzerlik görülmektedir. İlk olarak hem devletin hem de STK'ların yaptığı yardımlar gelişmekte olan ülkelerdeki insanların sosyo-ekonomik koşullarını iyileştirmek için yapılmaktadır. Genel amaç ihtiyaç sahibi insanlara yardım edilmesidir. İkinci olarak ise her iki yardım türünün de gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere aktarılması durumudur. Uluslararası STK'ların faaliyetleri, gelişmiş ülkelerdeki insanlardan, vakıflardan veya hükümetlerden sağlanan fonlarla gelişmekte olan ülkelere yönelik yardımları yapmaktır. Dış yardım ise doğrudan veya bazen dolaylı olarak gelişmiş ülke hükümetlerinden gelişmekte olan ülkelerin hükümetlerine aktarılmaktadır. Burada daha çok diplomasi yolu tercih edilir ve ülkeler ile doğrudan anlaşma yapılır (Ahmed ve Potter, 2006:244). Dış yardım ve STK'ların organizasyonları uluslararası siyasette önemli fonksiyonlara sahiptir. Dış yardım, uluslararası kalkınma alanındaki tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Dış yardımın etkinliğinin yanı sıra, dış yardımın gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmasını etkileyen önemli bir güç çarpanı olduğu değerlendirilmektedir. Dış yardım alanında devletler ve STK'lar arasındaki ilişkiyi anlamak için dış yardımın iç siyaseti ile ilgili çalışmalara bakmak faydalı olabilir. Bu araştırmalar, donör ülkelerin iç politikalarının dış yardımın temel belirleyicileri arasında olduğunu göstermektedir (Lancaster, 2007:4-6). Çıkar grupları veya iş grupları gibi farklı türdeki yerel grupların, diğer ülkelerin ekonomik veya politik durumlarını değiştirmek için dış yardım politikasını etkileme girişimleri bulunmaktadır. Örneğin, çok uluslu şirketler, gelişmekte olan ülkelerin pazarını açmak için donör ülkelerin dış yardım politikalarını etkilemeye çalışabilir. STK'ları, hükümetlerin dış yardım politikasını etkilemeye çalışan çok sayıda yerel gruptan biri olarak ele alırsak, STK'lar dış yardımın yerel belirleyicilerinden biri olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, STK'ların etkisi de sınırlı kaynakları, uzmanlıkları ve bilgileri açısından önemli uluslararası arenada görmezden gelinmemektedir.

Günümüzde STK kavramı, STK'ları nasıl tanımladığımıza bağlı olarak büyük ölçüde değişebilir. STK türleri, organizasyon düzeyi, coğrafi konum ve ana amaca göre sınıflandırılmaktadır. Willetts (2001), Örgütlenme düzeyine bağlı olarak, STK'ların faaliyetleri ve hükümetlerle ilişkileri değişebilir. Uluslararası STK'ların genellikle daha geniş bir proje yelpazesi vardır, bu nedenle yerel ve bölgesel STK'lardan daha fazla kaynağa sahiptirler. Ayrıca birden çok ülkeden hükümetlerle çalışma eğilimindedirler. STK'ların ana amaç kategorisine ek olarak, temel amaç ve güdülerini yardım, sosyal ve

ekonomik kalkınma ve politik rolleri içermektedir (Ahmed ve Potter, 2006:13-14). STK'ların çalışma hedefleri ve motivasyonları hemen hemen her alanı kapsamaktadır. STK'ların faaliyetleri acil durumlarda kolaylıkla gözlemlenebilir. Son örneklerden biri Haiti'deki depremdir. Ocak 2010'da deprem meydana geldiğinde, STK'lar etkilenen insanlara yardım etmeyi teklif eden ilk uluslararası aktörler arasındaydı. Depremde her şeyini kaybetmiş çaresiz insanlara tonlarca yiyecek ve giyecek sağladılar. Haiti hükümeti durumu iyileştirme işlevi görmedi ve diğer ulusların çabaları, uluslararası STK'ların yaptığı çalışmalarla karşılaştırıldığında sınırlı kaldı. Acil yardım sağlamak için süratle hareket ettiler. Felaket kurtarmada STK'ların işlevi, ölümcül Hint Okyanusu Tsunamisi 2004'te Asya'daki ülkeleri vurduğunda da açıkça görüldü. Hindistan, Endonezya, Tayland ve Sri Lanka'ya birçok yardım uzmanı gönderildi. Mağdurlar için ilk yardım, yiyecek ve barınaklar sağladılar. STK'ların etkilenen bölgelere katılımı, insani yardım sağlamanın en etkili yollarından biri olarak değerlendirilmektedir (Cerny ve Durham, 2005:10-19).

Bazı STK'lar, hükümetleri veya diğer aktörleri politik olarak etkileme işlevine sahiptir. Bu STK'lar, daha önce açıklandığı gibi çoğunlukla savunuculuk ve lobi gruplarıdır. Ana hedefleri hükümetlerin politikalarını değiştirmektir. Örneğin, insan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları bir çok ülkenin hükümetleri tarafından tepkiyle karşılandı. Fakat bu durum fazla uzun sürmeden çoğu devletler, insan hakları STK'larıyla çalışmaya başladı. İnsan hakları STK'ları dört temel alanda faaliyet göstererek ilgili hükümete yardımcı olmuşlardır. Bunlar; eğitim, standart yaşam, uluslararası standartları benimseme ve uygulamadır (Smith, Pagnucco ve Lopez 1998:381). Ayrıca, çevre sorunları grupları da insan haklarına benzer bir modele sahiptir. Çevre STK'ları, hükümetlerin çevre koşullarını iyileştirmek için şirketlerin düzenlemelerini artırması gerektiğini savunmaktadır. Diğer taraftan, STK'lar Dünya Bankası ile yakın çalışmaktadır. Dünya Bankası projeleri hayata geçirildiğinde, STK'lar sadece işbirliği yapmakla kalmaz, aynı zamanda doğru uygulamayı da izleyerek maksimum fayda elde edilmesini sağlarlar. Örneğin; Hindistan'ın yapmak istediği Narmada barajı, STK'ların Dünya Bankası projeleri üzerindeki izleme çalışmalarının ilginç bir örneğini oluşturmaktadır (Fisher 1995:30). Hindistan hükümeti Narmada barajını inşa etmek için Dünya Bankası'ndan fon aldığı anda, uluslararası STK'larla ittifak kuran yerel STK'lar, çevre ve yerel halkın yaşamları üzerindeki etkisi nedeniyle projeyi şiddetle protesto ettiler. Dünya Bankası, STK'lar ve yerel halk tarafından gelen tepkiler üzerine projeden çekilmek zorunda kalmıştır. Bu durum STK'ların uluslararası siyasette devletler üzerindeki etkisini açıklamaktadır. STK'lar ulus ötesi bağlantıları, uzmanları ve paydaşlarıyla birlikte devlet dışı aktör olarak daha fazla güç kazandıkça küresel siyasette etkileri artmaktadır (Kans ve Mingst 2010:54-60).

Genel olarak STK'lar ele alındığında devletin otoritesinden tamamen bağımsız değildir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra STK'ların sayısı önemli ölçüde arttı. Devletler, STK'ların varlığını ve özelliklerini etkileyebilecek potansiyele sahiptir. Risse-Kappen (1995:4-5), devlet yapısının, toplumsal yapının ve politika ağlarının, STK'lar gibi ulus ötesi aktörlerin politika etkisindeki farklılıkları belirleyebileceğini savunmaktadır. STK'ların, ulusal politikaları ve ulusal hükümetleri etkilemek istediklerinde iki engelle karşılaştıkları belirtilmektedir. İlk olarak, ulusal hükümetlerin siyasi sistemlere uyum sağlama konusundaki çekinceleridir. İkincisi, halktan daha fazla destek alınmasıdır. Bir toplum ne kadar açık veya çoğulsa, STK'ların hükümet politikalarını etkilemesi de o kadar kolay olmaktadır. En açık ve çoğul toplumlardan biri olan Amerika Birleşik Devletleri'nde STK'lar siyasi sisteme kolaylıkla erişebilmektedir ve aynı zamanda halkı faaliyetlerini desteklemeye daha etkin bir şekilde katılabilmektedirler. Buna karşılık, Çin gibi otoriter rejimler altında, STK'ların hükümetlerin kararlarını etkileme olasılığı daha düşüktür. Krasner (1995:260-62), bağımsız devletlerin, STK'ların içinde faaliyet gösterdiği kurumsal çevrenin en önemli bileşeni olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle, devletlerin iç yapısı STK'ları etkileyebilir ve bazen STK'ların doğasını kendileri belirleyebilir. Devlet-STK ilişkilerini incelediğimizde, içsellik konusu dikkate alınmalıdır. Devlet-STK ilişkilerinin etkili yönü ile ilgili mevcut çalışmalar iki farklı açıklama sunmaktadır. Bilim adamları tipik olarak eyaletler ve STK'lar arasındaki yukarıdan aşağıya veya aşağıdan yukarıya ilişkilere odaklanmışlardır. Birincisi, yukarıdan aşağıya yaklaşım, devletlerin kaynakları sağlayarak ve mevcut finansmanı kontrol ederek STK'ları etkilediğini savunur. Tembo (2003:527-30), STK'ların güçlü ülkelerin değerlerini geliştirmekte olan ülkelere yaymak için yeni bir emperyalist yöntem olarak işlev gördüğünü ileri sürer. Gelişmiş ülkelerde bulunan STK'ların, geliştirmekte olan ülkelere projelerini yerel kültüre ve ihtiyaçlara saygı duymadan veya dikkate almadan uyguladıklarını varsaymaktadır. Projeleri yerel halkın hayatlarını iyileştirmesine

yardımcı olmuyor. Aksine, köylerdeki geleneksel ve kültürel değerleri yok ediyorlar ve projeleri aracılığıyla Batı değerlerini aşıyorlar. Bu teori, STK'ların yalnızca gelişmiş ülkelerin çıkarlarını yansıttığını ileri sürerek, gelişmiş ülke hükümetlerinin birçok uluslararası STK'ya fon sağladığını göstermektedir. Ayrıca, STK'ların varlığının, STK'ları yeni sömürgeciler olarak adlandırarak gelişmekte olan ülkelerin yabancılara bağımlılığını derinleştirebileceğini savunuyorlar (Cohen, Kupcu ve Khanna 2008). Bu nedenle, bu perspektiften bakıldığında, STK'lar gelişmekte olan ülkelerin siyasi ve ekonomik koşullarıyla samimi bir şekilde ilgilenmiyorlar. Aksine, bazen gelişmekte olan ülkelerin politik ve ekonomik kalkınması üzerinde olumsuz bir etki yaratırlar. Aşağıdan yukarıya ilişkide, STK'ların karar alma süreçleri esas olarak hükümetlerin kararlarından bağımsızdır. Buna ek olarak, STK'lar sahadaki misyon ve hedeflerine ulaşmak için hükümetleri etkilemeye çalışır. STK'lar temelde insan hayatını iyileştirme fedakâr amacı için çalışıyorlar (Duffield, 1997:530-32). Çoğu STK'nın temeli, girişimcinin dünyayı değiştirme idealleri tarafından yönlendirilir. Bu nedenle, faaliyetleri ve projeleri temelde muhtaç insanlara yardım etmek için tasarlanmıştır. Uluslararası STK'ların herhangi bir hükümet veya siyasi oluşum tarafından kontrol edildiğine dair çok az kanıt vardır. STK'ların çoğu bağımsız bir karar alma süreci kullanır ve diğer siyasi kuruluşların faaliyetlerine sistematik bir şekilde müdahale etme şansı çok azdır veya hiç yoktur.

Devletler ve STK'lar arasındaki ilişkinin özünü kavramak kolay değildir çünkü devlet-STK ilişkileri devletlerin rejim türüne ve STK'ların olgunluğuna bağlı olarak değişebilir. Bu iki faktör büyük ölçüde dinamik devlet-STK ilişkilerini belirler. Birincisi, yerel yapıların devletler ve STK'lar arasındaki ilişki üzerindeki etkisine ilişkin mevcut çalışmalardan, devlet-STK etkileşimlerini anlamak için STK'ların içinde faaliyet gösterdiği rejim türünü dikkate almamız kritik görünmektedir. Yukarıda açıklandığı gibi Risse-Kappen (1995:4-6), devletlerin rejim türlerinin devlet-STK ilişkisini etkilediğini güçlü bir şekilde savunur. Demokratik sistemlerde, STK'lar hükümetlerin kararlarını demokratik olmayan sistemlere göre daha kolay etkileyebilir. Devletlerin rejim türlerinin yanı sıra, bir ülkedeki STK'ların olgunluğunun da dikkate alınması gerekir. Ülkeye bağlı olarak, STK'ların grup olarak olgunlukları farklı olabilir. Heins (2005:362-64), oyun-teorik kavramları kullanarak devlet-STK ilişkilerini analiz etmektedir. Farklı zamanlara ve ülkelere bağlı olarak devlet-STK ilişkisinin farklılaştığını söylemektedir. Devletlere ve STK'lara rasyonel aktörler muamelesinin yapılması, STK'ların hükümetle karışık bir motivasyon oyunu içinde olduğunu belirtir. STK'ların ve hükümetin değeri kısmen uyumlu ve kısmen de çelişkili. Örneğin, Uluslararası Kırmızı Haç Komitesi (ICRC) savaş yerine savaşmamayı tercih ederken, savaşan devletlerle koordinasyonu koordinasyonsuzluğa tercih ediyor. ICRC'nin savaşan ülkelerle koordinasyon kurmaya istekli olmasının nedeni budur.

STK'ların devletlerin egemenliğine tabi olması nedeniyle STK'ların devletler tarafından bir şekilde kısıtlandığı aşikardır. STK'lar, devletlerin denetiminden bağımsız herhangi bir yasal özerkliğe sahip değildir. Bununla birlikte, STK'lar devletlerin davranışlarını birçok farklı şekilde etkilemiştir. STK'ların devletlerin davranışları üzerindeki etkisi birçok farklı alanda gözlemlenebilmektedir. STK'ların faaliyetleri olmadan, uluslararası sorunlar hükümetlerin çıkarlarına göre yaklaşıldığı için devletlerin bu yöndeki davranışları kolaylıkla değiştirilemez. Örneğin; Kara mayınlarının yasaklanması. Price (1998:11-12), devlet davranışlarını değiştirmek için STK'ların normların uygulanması ve etkisini açıklamaktadır. Başlangıçta birkaç uluslararası STK tarafından oluşturulan kara mayınlarını yasaklama normları, uluslararası toplumda güç kazandı ve devletler kara mayınlarını yasaklama politikasını benimsemeye başladı. Bu norm içselleştirildiğinde zaman uluslararası bir ivme kazanır. İnsan hakları alanında normlar, devlet davranışlarını değiştirmede temel bir güç olarak ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak sivil toplum kuruluşları, bazı durumlarda siyasi otoritenin politikaları doğrultusunda çalışmalarını yürütmektedir. Esasında sivil toplum kuruluşları devletlerin dış politika yapımında önemli partnerleri haline gelmiştir. Günümüz modern toplumunda sınırların kalkmasıyla birlikte geleneksel devlet yönetiminde kullanılan dış politika araçlarının yanı sıra iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte kültürel-sosyal ve ekonomik insani yardımların yaygınlaşması, devletlerin ulaşamadığı alanlara erişmesini sağlamaktadır (Bolay, 1997:7-10). Bu durum aynı zamanda devletlerin etki alanlarının genişlemesi ve ikinci yol diplomasinin kullanılmasını da sağlamaktadır. Türkiye'de genel olarak değerlendirildiğinde bu dönüşüme hızlı bir reaksiyon vermektedir. Türk dış politikasında sivil toplum kuruluşlarının rolü yadsınamayacak kadar önemli hale gelmektedir. Özellikle Balkanlar, Ortadoğu, Afrika ve Kafkaslar bölgesinde Türk sivil toplum kuruluşları yaygın olarak faaliyet göstermektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları uluslararası ilişkiler alanında bir ülkenin imajına olumlu katkı sağlayan bileşenlerin başında gelmektedir. Yoksulluk, bölgesel kalkınma ve doğal afetlerle mücadele de önemli görevler üstlenen sivil toplum kuruluşları, bölge insanları tarafından bayrağını taşıdıkları ülkelere yönelik sempati duyulmasına neden olmaktadır. Türk Kızılayı, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH), Diyanet Vakfı, AFAD ve TİKA, gibi kamu destekli kurumlar ile sivil toplum kuruluşları önemli çalışmalar yapmaktadır. Türkiye sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarında genellikle insani odaklı politikalara dayandırmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları, devletlere karşı bazı avantajlara sahiptir. Bunların başında hareket serbestliği ve diploması kurallarına bağlılıkta esneklik gelmektedir. Örnek olarak Türkiye'nin önde gelen sivil toplum kuruluşu olan İHH'nin çalışmaları gösterilebilir. İHH, insani yardım çalışmalarının yanı sıra insan hakları ile insani diploması alanında önemli çalışmalar yapmaktadır. İHH, 135 ülkede faaliyet gerçekleştiren uluslararası bir yardım kuruluşu örgütüdür. İHH, 1992 yılında meydana gelen Bosna Savaşı'ndaki Müslümanlara yardım amacıyla kurulmuş ve 1995 yılında kurumsal kimliğe kavuşmuştur. Türkiye'nin doğrudan müdahale edemediği alanlarda İHH sivil toplum kuruluşu olarak aktif rol oynamaktadır. Günümüzdeki en canlı örneği Suriye ve Yemen'dir. Diplomatik olarak temasın kurulamadığı alanlarda Türkiye sivil toplum kuruluşları aracılığıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. İHH genel olarak yiyecek yardımı, eğitim ve sağlık yardımı başta olmak üzere temel sosyal yardımlar sağlamaktadır. İHH'nin uluslararası arena da öne çıkan önemli çalışmaları bulunmaktadır. Bunlar, yetim çalışmaları, katarakt projesi, su kuyusu açma ve temiz suya erişim projeleri gibi. Bunun yanı sıra Somali başta olmak üzere birçok Afrika ülkesinde ekonomiye yönelik yardımlarda sağlamaktadır. Tarımın yapılması ve geliştirilmesine yönelik teknik ve bilgi yardımı yapılmaktadır (İHH, 2018). İnsani diploması alanında ise İHH medya araçlarını da kullanarak uluslararası toplumu harekete geçirecek eylemlerde yapmaktadır. Somali, Yemen, Arakan gibi savaşların ve yoksulluğun yaşandığı ülkelere yönelik raporları kamuoyu ile paylaşarak hükümetlerin ve diğer sivil toplum kuruluşlarının dikkatini çekebilmektedir. Örneğin, Somali'ye yönelik İHH'nin çalışmalarında Türk dış politikasının belirlenmesinde önemi bir etki söz konusu olmuştur. İHH'nin bu bölgede yaptığı çalışmalar ile bunları kamuoyuna duyurması hükümet yetkililerinin dikkatini çekmiştir. Türkiye'nin Somali'ye olan faaliyet alanlarının gelişmesinde ve nüfuzunun artmasında STK'ların önemli bir yeri vardır (İHH, 2019).

Sonuç

Soğuk Savaş sonrasında devletlerin uluslararası siyasette kamu diploması ve yumuşak güç aracılığıyla hedef kitleye ulaşmaya çalışmaktadır. Devletlerin kamu diploması araçları ve STK'ların kullanımı ile hedef kitleye çeşitli proje ve etkinliklerde sahiplenme ve kapsayıcılık duygusu vererek ortak değer üretimini teşvik etmektedir. Böylece hedef halklarla ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Devletler, STK'ları diplomatik faaliyet çemberine katarak onlara kendi kamu diplomasısının geliştirilmesinde özel bir rol vermektedir. Genel olarak STK'lar ilgili devletlerin diploması araçlarının bir parçasıdır ve yumuşak güç yoluyla ulusal çıkarlara ulaşmak için stratejik hedeflerini desteklemektedir.

Diğer taraftan, devletlerin rejim türü ve STK'ların yapısı, kamu diplomasısında sivil toplum kuruluşlarının rolünü etkileyen önemli faktörlerden bir tanesidir. Demokratik bir sistemde STK'lar daha bağımsız olma ve devletlerin dış politikasını etkileme gücüne sahiptir. Buna karşılık, demokratik olmayan ülkelere bulunan STK'lar, devletler tarafından daha fazla kontrol edilmektedir. Bu durum ise STK'ların ilgili devletlerin bir ajanı gibi çalışmasına neden olabilmektedir.

STK'ların devletin dış politika kararları üzerinde doğrudan ve dolaylı etkisi bulunmaktadır. STK'lar devletlerin dış politika yapımını bilgi sağlayıcı ve lobi grupları olarak etkilemeye çalışır. STK'ların bilgi sağlayıcı ve lobi grupları olarak fonksiyonu, mevcut birçok çalışma ve dünyanın çeşitli yerlerindeki uygulamalar üzerinden örnekleri ile desteklenebilmektedir. Hükümet için bilgi sağlayarak, STK'lar hükümetin kararları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sahadan elde edilen bilgilerle, STK'lar ayrıca, lobi grupları veya bazen çıkar grupları gibi işleyen devletlerin kararları üzerinde baskı kurabilirler. Dolaylı olarak, STK'lar gündem belirleyiciler ve norm oluşturucular olarak da işlev görebilirler. STK'lar halk arasında önemli bir güven kazanarak halk aracılığıyla dolaylı etki, ev sahibi hükümetin diğer ülkelere yönelik dış politikasını da etkileyebilmektedir. STK'ların devletin dış politika

kararları üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkisini test etmek için, STK'ların saha operasyonlarının sayısı ve süreleri de önemli faktörlerdir. Daha fazla STK sahada faaliyet gösterdikçe, kendi ülkelerinin dış politikasını daha etkili bir şekilde etkileyebilirler. Ayrıca, STK'lar gelişmekte olan ülkelerde daha uzun süre kaldıklarından, güçlü yerel halk ve devlet memurları ağı ile daha istikrarlı saha operasyonları yapma eğilimindedirler.

Kaynakça

- Ahmed, S. & David P. (2006). NGOs in International Politics, Kumarian Press Inc, Colorado
- Berenskoetter, F. and Williams, M.J (2007). Power in World Politics. Routledge Taylor & Francis Group, London.
- Bolay, H. (1997). Sivil Toplum ve Manası, *Yeni Türkiye Dergisi*, Sivil Toplum Özel Sayısı, Sayı 18.
- Bros, N. (2017). Public Diplomacy and Cooperation with NGOs in the Liberal Perspective of International Relations, *Journal Of Education Culture and Society*, no:1, pp. 11-23.
- Cerny, Milton and Michael Durham. 2005. NGO Response to Tsunami: Now and the Future. *International Journal of Civil Society Law*, pp.10-19.
- Cull, N.J (2009). Public Diplomacy: Lessons from the Past, Figueroa Press: Los Angeles
- Cull, N. J. (2006). "Public Diplomacy" Before Gullion: The Evolution of a Phrase. <https://www.uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase> Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- Clarke, Gerard. (1998). Non-Governmental Organizations (NGOs) and Politics in the Developing World, *Political Studies* 46: 36- 52.
- Duffield, Mark. (1997). NGO Relief in War Zones: Towards an Analysis of the New Aid Paradigm. *Third World Quarterly* 18(3): 527-542.
- Ekşi, Muharrem (2018), Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Fisher, William. (1995). Toward sustainable development?: struggling over India's Narmada River, M.E. Sharpe, New York.
- Giddens, A. (2004). Modernliğin Sonuçları, Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Gündoğdu, S. (2015). Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, Mehmet Şahin, B. Senem Çevik (Ed.), Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Heins, Volker. (2005). Democratic States, Aid Agencies and World Society: What's the Name of the Game? *Global Society*-19: pp.361-384.
- İHH, (2019) Faaliyet Raporu, <https://www.ihh.org.tr/public/publish/0/135/ihh-yillik-rapor-2019---111220.pdf>
- İHH (2018a). İnsani Yardım Vakfı Tarihçe. <https://www.ihh.org.tr/tarihce>
- Kalın, İ. (2011). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/100-tuerk-d-politikas-ve-kamu-diplomasisi>
- Karns, Margaret and Karen Mingst. (2010). International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance. 2nd Edition. Reinner
- Koyuncu, S. (2017). Bir İletişim Pratiği Olarak Kamu Diplomasisi: T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün Türk Kamu Diplomasisindeki Yeri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE.
- Krasner, Stephen. 1995. Power Politics, Institutions, and Transnational Relations. In Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions, ed. Thomas Risse-Kappen, Cambridge University Press, Cambridge: Pp.257-79.
- Kurtuluş, B (2014). 21. Yüzyıl da Değişen Kamu Diplomasisinin Türk Dış Politikasına Yansımaları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, SBE.
- Lancaster, Carol. (2007). Foreign Aid: Diplomacy, Development, Domestic Politics. The University of Chicago Press, Chicago.
- Machiavelli, NÇ (2004). Prens (1. Baskı). Bordo Siyah Yayınları, İstanbul.
- Morgenthau, H.J and Thompson, K.W (2004) Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. McGraw-Hill, New York.

Nye, Joseph (2013). *Hard, Soft, and Smart Power* (Editör: Andrew F. Cooper, Jorge Heine, Ramesh Thakur ve Joseph Nye). *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Oxford University Press, 430-441.

Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılda Stratejik Vizyon Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkanları, TASAM, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/18519/21_yuzyilin_stratejik_vizyonu_kamu_diplomasisi

Pierce, David. (1977). Relationships - and lack thereof - between economic time series, with special reference to money and interest rates, *Journal of the American Statistical Association*, 72, Applications Sections: pp.11-22.

Risse-Kappen, Thomas. 1995. Bringing Transnational Relations Back In: Introduction, In *Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions*, ed. Thomas Risse-Kappen. Cambridge: Cambridge University Press. pp.3-34.

Schmidt, B.C (2007) Realism and Facets of Power in International Relations, in Berenskoetter, F. and Williams, M.J. (ed) *Power in World Politics*, Routledge Taylor & Francis Group, London. pp. 43-63.

Smith, Jackie, Ron Pagnucco, George A. Lopez. (1998). Globalizing Human Rights: The Work of Transnational Human Rights NGOs in the 1990s, *Human Rights Quarterly* 20(2): 379-412.

Snow, N (2009). Rethinking Public Diplomacy, Nancy Snow & Philip M. Taylor (eds) *Handbook of Public Diplomacy*, Routledge. New York.

Sönmezoğlu, F. (1989). *Uluslar arası Politika ve Dış Politika Analizi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Yaylar, Y. (2020). *Karşılaştırmaları Kamu Diplomasisi Analizi: Türkiye-ABD ve Japonya*, Yayınlanmamış Doktora Tez, Konya Selçuk Üniversitesi, SBE.

Tembo, Fletcher. 2003. The Multi-Image Development NGO: An Agent of the New Imperialism?, *Development in Practice* 13(5): 527-533.

Willetts, Peter. 2001. What is Non-Governmental Organizations., *UNESCO Encyclopaedia of Life Support Systems, Section 1 Institutional and Infrastructure Resource Issues*, Article 1.44.3.7.

World Bank. 1992. *Terms of Reference for Study on the NGO Sector in Uganda*. Eastern Africa Department, Population and Human Resources Operations Division.